A°. 1828. N°. 77.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 28 Junij.

PETERSBURG, den 14. Junij.

Het officiele dagblad deelt de volgende berigten mede, ten aanzien van den voortgang der belegering van Braila, van den 30. Mei tot den 2. Junij: Gedurende deze dagen zijn de belegerings-werken te lande voorspoedig voortgegaan; men heeft van de tweede parallel af het noodige voorbereid om de derde parallel te kunnen aanvangen. — In den morgen van den 1. Junij werd op alle batterijen van onze regter zijde een heviger vuur begonnen en 's avonds om 7 uur sprong, door eene uitgeworpene bom, een aanzienlijk kruidmagazijn der vesting, hetwelk zich achter de middelpoort bevond. Op onze linker zijde begonnen onderscheidene afdeelingen der vijandelijke infanterie, van 7 uur 's morgens af, eenen uitval te doen, en nadat er ongeveer 800 man bijeen was, naderden zij ons in eenen onregelmatigen drom, in de rigting tegen eene der batterijen van onze linker flank. Van twee compagnien van het 33. regement jagers, welke deze batterij verdedigden, werden scherpschutters afgezonden en deze gingen spoedig hunnen verderen aantogt te keer. In dezen oogenblik begon een levendig geweervuur en al de reserve der kavallerie rukte met hare rijdende artillerie den vijand te gemoet, om hem in de flank aan te vallen. Toen de majoor *Gusoff*, die over de beide compagnien jagers ter verdediging der batterij het bevel voerde, zag, dat de Turken tegen het geweervuur krachtig stand hielden, wierp hij zich op hen, drong ze terug en noodzaakte ze de vlugt te nemen. Wij hadden bij dit gevecht 5 dooden en 25 gekwetsten, onder welke geen officier is. Het verlies van den vijand moet aanmerkelijk geweest zijn; want, ondanks de zorg, welke hij aanwendde om zijne dooden en gekwetsten met zich mede te voeren, bleven er echter 7 op het slagveld liggen.

(Volgens Turksche berigten, welke men te Semlin ontvangen heeft, is de bezetting van Braila in den nacht van den 31. Mei op den 1. Junij door troepen uit Silistria versterkt geworden, zoodat zij nu uit 8000 man bestond. Die berigten gewagen ook van den uitval op den 2. Junij en schrijven de overwinning aan de Turken toe. Het Russische belegerings korps van 15,000 man was genoodzaakt geworden om af te deinzen, en er waren meer dan 500 man krijgsgevangen gemaakt, wien, naar Turksche zeden, dadelijk de hoofden waren afgeslagen. Er is geen grond om het minste geloof te slaan aan deze gewaande zegepraal der Turken.)

PARYS, den 22. Junij.

De kamer der afgevaardigden vervolgt hare beraadslagingen over de rekening der staatsuitgaven van 1826.

— In de dagbladen der jezuiten vindt men eene advertentie, dat, wanneer de orde in Frankrijk niet meer vrij zal mogen handelen en leeren, men te Freijburg in Zwitserland gelegenheid zal vinden, om van het onderwijs der Jezuiten gebruik te maken. Daar hebben zij openbare gestichten en dragen zij hunnen eigenlijken naam.

— In de brieven en dagbladen uit Rio de Janeiro, van den 20. April, vindt men vele bijzonderheden aangaande het gebeurde te Rio en Bahia. In laatstgemelde stad zijn 1,200 neger-slaven aan het muiten geslagen en hebben alle ingezetenen den grootsten schrik aangejaagd. De gouverneur van Bahia zond dadelijk het provinciale regement negers op hen af; hetzelve viel de slaven met zulk eene woede aan, dat er van de 1,200 muitelingen slechts 200 ontkwamen. Duizend werden er met de bajonet afgemaakt.

Te Rio hebben 2000 Ieren, die onlangs werden aangeworven, onlusten veroorzaakt. Zij liepen dronken langs de straten en pleegden allerlei buitensporigheden. Verscheiden huizen werden uitgeplunderd. 's Lands troepen hebben moeten gebruikt worden, om deze bezoldigde vreemdelingen te beteugelen. De Engelsche kolonel, in dienst van Brazilie, die hen aanwierf, is door den minister van oorlog afgezet.

— Gisteren avond is in *Nouveau Tivoli*, in 't bijzijn van ongeveer twee honderd personen, onder welke verscheidene hoogleeraren en geleerden, die door den heer *Robertson*, directeur van gemelde inrigting, opzettelijk waren uitgenoodigd, de proef genomen, welk eenen graad van warmte een mensch kan doorstaan.

De man, die zich aan de vuurproef overgaf, is een Spanjaard uit Andalusie, met name *Martinez*, oud 43 jaren.

Een cilinder-oven, koepelsgewijze gemetseld, werd gedurende 4 uren sterk gestookt.

Tien minuten over acht ure, ging de Spanjaard, met eene wijde roode lange molton nen broek aan, in eene insgelijks dikke wollen mantel gehuld, en met eenen grooten vilten hoed op, in den oven en zat daar gedurende veertien minuten op eene voetbank, blootgesteld aan eene warmte van 45 tot 50 graden, volgens een metallieke thermometer, die niet meer dan 50 graden teekende. Hij zong een Spaansch lied, terwijl een hoen aan zijne zijde braadde.

Bij het verlaten van den oven, namen de geneesheeren waar, dat zijne pols 134 maal in eene minuut sloeg, terwijl zij dit voor het ingaan slechts 72 maal deed.

De oven, tot eene tweede proef op nieuw opgestookt zijnde, ging de Spanjaard, in hetzelfde gewaad, er kwartier voor negen ure weder in, at daar het hoen en dronk eene flesch wijn op de gezondheid der aanschouwers. Bij het uitgaan sloeg zijne pols 176 maal en de thermometer teekende eene warmte van 110 graden van Reaumur.

Eindelijk, tot eene derde en laatste proef, welke kort op de tweede volgde, werd hij, op eene plank, met brandende kaarsen omgeven, uitgestrekt en in den oven gestoken, welke dit maal geheel toegemaakt werd. Hij was er reeds vijf minuten in, toen hij, op algemeen verlangen der aanschouwers, werd verlost. Eene verstikkende vetlucht vervulde den oven; alle kaarsen waren uit en versmolten.

De Spanjaard sprong, bij het verlaten van den oven, dadelijk in een koud bad, en twee à drie minuten daarna kwam hij weder behouden en wel te voorschijn. Hij werd door alle aanschouwers met een algemeen handgeklap toegejuicht.

Men verwacht dat de geleerden, die dit buitengewone schouwspel aandachtiglijk hebben gadegeslagen, hunne aanmerkingen omtrent deze proeven zullen mededeelen.

HET LOO, den 25. Junij.

Heden middag hebben de trouwbeloften tusschen Zijne Koninklijke Hoogheid prins *Gustaaf* van Zweden en Hare Koninklijke Hoogheid Mevrouw de prinses *Marianne* der Nederlanden, op het Koninklijk kasteel op 't Loo, plaats gehad, in tegenwoordigheid van de koninklijke familie, te dezer gelegenheid aldaar vereenigd.

ARNHEM, den 26. Junij.

Van de inneming van Isaksza en de verrigtingen der Russische flottille op den Donau, is het volgende legerberigt uitgegeven; hetzelve is gedagteekend uit het hoofdkwartier bij Satunnow, den 11. Junij:

« Nadat onze troepen in den morgen van den 8. Junij den overtogt over den Donau bevochten hadden, was de rivier, gedurende den ganschen gedenkwaardigen dag, met vaartuigen bedekt, die onze troepen en ons geschut overzetteden, om de door den vijand verlatene stelling in te nemen.

« In eene batterij bij de vesting Isaksza hebben wij 4 kanonnen, 1 houwitser en eenen grooten voorraad buskruid en munitie gevonden.

« Daags daaraan werd de overtogt over den Donau voortgezet en de brug met grooten spoed gebouwd. 's Voormiddags te elf ure stak de vijand ook de overige voorsteden van Isaksza in brand. De Keizer begaf zich in den namiddag van denzelfden dag op het Turksche grondgebied.

« Z. M. liet zich in eene bark over den Donau zetten, welke gevoerd werd door 10 Zaporogskische kozakken, versierd met de ridderorde van St. George. Eenige dagen vroeger waren zij nog onderdanen van de Porte. Hun hettman, voormaals pacha van 2 paardenstaarten, voerde het bevel. Door eenen merkwaardigen zamenloop ontving de Keizer op dezen dag ook de tijding, dat de Schach van Perzie aan een bataljon zijner garde den naam van Z. M. gegeven had.

« De Keizer nam de stelling, welke de Turken den vorigen dag bezet hadden in oogenschouw, en schonk aan den graaf van *Wittgenstein* een der kanonnen, die in de Turksche batterijen gevonden waren. Vervolgens keerde Z. M. naar de bark terug en liet zich door dezelfde Zaporogskische kozakken naar den Russischen oever van den Donau geleiden.

« Den 10. Junij verklaarde de pacha van Isaksza schriftelijk, dat hij bereid was, de vesting over te geven. Hem werd daarop te kennen gegeven, dat hij tot den volgenden dag (10 uur voormiddags) tijd zou hebben, om zich te verklaren, of hij de hem aangebodene kapitulatie wilde aannemen. Den 11. Junij werd deze vesting door twee onzer divisien berend. Terwijl de Keizer zich bij de voorposten bevond, verschenen er twee Turksche parlementairen met het berigt, dat de pacha de gestelde voorwaarden aannam en de vesting wilde overgeven. Na het vaststellen der kapitulatie, vertoonden zich omstreeks 3 ure twee pacha's, namelijk: *Egub*-pacha, bevelhebber van Isaksza, en *Hassan*-pacha, die, na de verstrooijing zijner troepen in het gevecht van den 8. Junij, genoodzaakt was, de wijk naar de vesting te nemen. Zij hadden de vesting verlaten, om den Keizer hunnen eerbied te betuigen. Onze troepen werden door *Djasan Crilan*-pacha de stad binnen geleid, en namen dadelijk bezit van de poorten en de vesting. Ten bewijze, dat de tegenwoordige oorlog geen nationale- of godsdienst-oorlog is, behoeft men slechts aan te voeren, dat onze troepen bij hunnen intogt in de vesting de winkels open en de ingezetenen tot hunne ontvangst gereed vonden. Spoedig zag men hen vreedzaam met onze officieren en soldaten omgaan.

« Aan de bezetting en de beide pacha's is vrije aftogt toegestaan. 85 kanonnen, 17 vaandels en een aanzienlijke voorraad van munitie en levensmiddelen zijn in onze handen gevallen. — Op denzelfden dag is bij ons tijding ontvangen van een gevecht, hetwelk in den morgen van den 9. Junij tusschen onze en de Turksche flottille bij Braila is voorgevallen. Onze flottille, onder bevel van den kapitein *Zawadowski*, bestond uit 17 schepen van verschillende grootte, de Turksche daarentegen uit 32. Het gevecht begon 's morgens vroeg en was vrij levendig; doch spoedig werd de vlag van het vijandelijke admiraalschip gestreken; na eenige uren waren 25 Turksche schepen genomen, in den grond geboord, verbrand en verwoest. De zes schepen, welke de Turken overgehouden hebben, zijn onder de batterijen van Motozijn gevlugt.

« Deze zege, welke door de welberadene beschikkingen van den tot schout-bij-nacht bevorderden kapitein *Zawadowski* en verdere zeelieden bevochten werd, maakt de toestand van Braila hagchelijker, vermits deze vesting daardoor buiten alle gemeenschap met den regter oever van den Donau geraakt is. De belegering gaat met elken dag vooruit.

« De brug over den Donau is reeds voltooid. In dezen oogenblik gaat eene afdeeling kavallerie over dezelve; de gansche armee zal haar volgen.»

Van den 27. Junij.

Uit Odessa wordt den 4. dezer gemeld, dat Z. M. de Keizer van Rusland de zes vaandels, welke aan boord der Turksche schepen, die zich van Trebisonde naar Anapa wilden begeven, veroverd zijn, aan de stad Odessa ten geschenke heeft gegeven, om in de hoofdkerk aldaar bewaard te worden. In 's Keizers rescript daaromtrent wordt gezegd: « Mogen zij steeds verstrekken tot een luisterrijk aandenken aan de eerste zegepraal onzer wapens in eenen regtvaardigen oorlog, die voor de eer en de ware belangen van Rusland ondernomen werd.» — Bij de 940 man, welke op de bedoelde Russische schepen krijgsgevangen gemaakt zijn, bevinden zich twee pacha's, welke het bevel over deze troepen voerden.

— Met het schip *de Jonge Adriana*, zijn eindelijk officiele berigten van Java ontvangen, loopende tot den 30. Januarij jl., uit welke blijkt, dat Zijner Majesteits schip van linie *Kortenaar*, op den 15. dier maand, te Anjer, in de straat Sunda was aangekomen.

De aanzienlijke versterking, met dien bodem ontvangen, zoude voor een groot gedeelte naar Rembang worden gezonden, ten einde meer klem bij te zetten aan de maatregelen van den generaal-majoor *Holsman*, om dat distrikt van muitelingen te zuiveren.

Intusschen waren de vroegere bewegingen van dien officier, in overeenstemming met die van den kapitein *van Griesheim*, uit het Blorasche, en van den kolonel *Beurlin*, van den kant van Sourabaya opgerukt, genoegzaam geweest om Toeban te behouden, en de gemeenschap langs den grooten weg te herstellen, zoo dat men nu spoedig de geheele herstelling der rust in de provincie Rembang te gemoet zag. — De regenten en andere voorname Javaansche hoofden bleven overal aan het gouvernement getrouw, en het was gebleken, dat de muiters slechts door menschen van geringen stand werden aangevoerd.

In de provincie Kedirie en omliggende streken bleef het rustig, en de regenten gaven onloochenbare bewijzen van hunne goede gezindheid.

De hoofdmuiteling *Dipo Negoro* hield zich bij voortduring op in de nabijheid der rivier Progo, en hoezeer de oproerlingen zich van tijd tot tijd, op de grenzen van de Kadoe, Karangkobar en elders, vertoonden, viel er, over het geheel genomen, weinig belangrijks voor, daar alles zich tot strooppartijen bepaalde.

Mengelwerk.

EUROPA'S TOEKOMST, DOOR DEN SCHRIJVER VAN DE REVUE POLITIQUE DE L'EUROPE EN 1825. *Brussel bij* BREST VAN KEMPEN, 1828. — 319 bladz. gr. 8vo. *Prijs f* 3,00.

De uitgave van *dit* boek te *Brussel* is eene merkwaardige verschijning. Het is een pleitgeding tegen *Rome's* kerkgeloof en staatkunde, in den toon der diepste verontwaardiging gesteld, en met gloeijende kleuren geschilderd; het is eene verdediging van alles, wat de jongste tijd in eene veranderde en *vernieuwde* gedaante heeft te voorschijn gebragt, ten aanzien der regeringsvormen, en wie weet niet, hoezeer voorheen *Belgie* het *oude*, zoo wel ten aanzien van kerk- als staatsgesteldheid, beminde? Men herinnert zich den tijd (dien velen onzer nog kunnen beleefd hebben) toen het gemeen te *Brussel* iemand, die zich bij eene processie over eenige monniken had vrolijk gemaakt, het hoofd *afzaagde* en op eene piek rond droeg (1790), en thans wordt in dat zelfde *Brussel* openlijk, zoo in de *Fransche* als landtaal, gedrukt: « *dat de volken zich wachten moeten voor de Roomsche zamenzweering; dat Rome, ontbloot van waarheid en deugd, zijne kracht moet vinden in het kwade, omdat het die niet heeft in het goede. Van Rome* zal niets anders uitgaan dan betuigingen van liefde, gevoelens van matiging, jubileën, concordaten, toegeeflijkheden, kortom eene volkomene rust, even als bij het naken der moordtooneelen, en de avond voor den dag der *verdelging zal de kalmte der Eeuw zijn, even als de avond voor den St. Bartelsmoord was.*» Men waarschuwt de Koningen, vooral dien van *Frankrijk*, zich niet tegen de eischen hunner volken, die gebiedend constitutionnele inrigtingen vragen, te verzetten. Men toont aan, dat de loop der wereld nu eenmaal zoo is, dat langere tegenstand tegen die behoefte de Koningen zelv' in den afgrond zou slepen. Men doet zien, dat de Koningen noodzakelijk met eene meer onbekrompene opvoeding en meer kundigheden moeten bedeeld zijn, dan het gros derzelve tot nu toe bezit. Aan *Frankrijks* regering vooral worden, wegens den priesterlijken- en monnikengeest, die haar bezielt, de sterkste verwijtingen gedaan. Men toont aan, dat de Koningen in *zuidelijk Europa*, vooral de BOURBONS, juist door dien geest, door gehoorzaamheid aan de *Roomsche* kerk en haar opperhoofd en hare staatkunde, zoo diep gezonken zijn, terwijl de hertog van ORLEANS (dezen bedoelt men, zonder hem te noemen) aan zijne kinderen eene *onbekrompene* en *nationale* opvoeding heeft gegeven. *Pruissen* is, als bolwerk van het *Protestantismus*, van belang voor *Europa*, « *Engeland's* regering kent van alle die van *Europa* het beste den geest van *Rome*, en het beste bewijs, dat zij het gevaar van toegeven wel gepeild heeft, is, dat zij, hare beginselen en hare grootmoedigheid geweld aandoende, weigert *Ierland* te bevrijden, en tegen dat land de grootste ongeregtigheid volhoudt. *Maar het is op Rome alléén, dat die ongeregtigheid nederkomt.*» Zulk eene taal, zulke uitboezemingen, waarbij wij nog zeer vele zouden kunnen afschrijven, gevoegd bij hetgeen wij van elders weten, bewijzen ten overvloede, dat er thans een geest, niet slechts in *Frankrijk*, maar ook in *Belgie* bestaat, die de eischen van *Rome's* hof en der *Roomsche* hierarchie zeer ongunstig is. De onsterfelijke JOZEF II. heeft daartoe den grond gelegd; hij vond tegenstand, doch de kiemen, door hem in den grond gelegd, zijn naderhand opgeschoten. *Frankrijks* omwenteling heeft vervolgens het hare gedaan. Nogtans is de verlichting en de *liberaliteit* in *Belgie* anders gewijzigd, dan in de noordelijke gewesten. Zij is, gelijk wij zeiden, grootendeels van eenen *Franschen* oorsprong, waartoe de overeenkomst van taal en zeden ook zoo veel bijdraagt: en dus vindt men in *Belgie* velen, die, terwijl zij *Rome's* bijgeloof mijden, aan den anderen kant op de klip des ongeloofs stranden. Terwijl bij ons de beschaving grootendeels Protestantsch-bijbelsch is, zoo is zij daar naar VOLTAIRE en zijne medephilosophen gewijzigd. Met leedwezen hebben wij in dit anders wel geschreven boekje, met vele van welke stellingen wij ons volkomen kunnen vereenigen, sporen van dien geest opgemerkt, en tevens van eene *onbeperkte* bewondering der *Fransche* omwenteling, die wij met den schrijver onmogelijk kunnen deelen. — Neen! « de Fransche Natie heeft niet, zoo als die schrijver wil, in hare revolutie, terwijl zij zich als de vriendin der volken verkondigde, alle tijden van ongeregtigheid doen vergeten; zij heeft, dus gaat hij voort, der wereld, een groot voorbeeld gegeven; zij (die Natie) stortte *Europa* in duisternis; zij heeft het weder tot het licht geroepen; zij plaatste het *despotismus* op de troonen. Zij heeft het daarvan doen afstijgen. *Frankrijk* heeft het deszelfs grootsche vergoeding aan de volken begonnen; het voltooit die *in het onderrigt der volken, welke het niet verlossen kan.*» Welk eene taal! Zijn wij dan nog in 1792? Is men de lantaren-palen, de September-moorden, *Lyon*, *Toulon*, *Nantes*, MARAT, ROBESPIERRE, LEBON, CARRIER, den 31. Mei, de *noyades*, *fusillades*, *mitraillades*, de *guillotine*, en die in den naam der vrijheid gepleegde dwingelandij, waarbij alle de wandaden van het Heilige Verbond zelfs verdwijnen, vergeten? Of heeft *Frankrijk*, van binnen verscheurd, misschien naar buiten zulk een' heilzamen invloed geoefend? Op geheel in bijgeloof, *hierarchie* en vermiderde misbruiken gedompelde landen, op *Spanje*, *Italie*, en een gedeelte van *Belgie*, ja: en wel te meer naarmate die misbruiken grooter, en die landen dieper gezonken waren, zoo als het koningrijk *Napels*. Doch even heilloos, even verderfelijk is die invloed voor zulke landen geweest, waar men de *Fransche* beginselen en kundigheden niet noodig had, om beschaafd en verlicht en godsdienstig te zijn, zoo als de oude Republiek der *Vereenigde Nederlanden*, *Zwitserland* en het noorden van *Duitschland*. Daar heeft de *Fransche* invloed veel meer kwaad dan goed voortgebragt. Willen de *Franschen* zich misschien de verdiensten van uitvinding en verspreiding der *constitutionnele* monarchie toeschrijven? Voor hunne vijf of zes mislukte proeven bezit *Engeland* reeds lang, niet *theoretisch*, maar *in der daad*, de weldaden eener getemperde Monarchie. *Frankrijk* zou weder de volken verlossen!, Daarvoor beware ons de goede Hemel! het bloed der helden van *Waterloo* zal niet te vergeefs gestroomd hebben!

Even min juist zijn sommige gezegden des schrijvers, over historische onderwerpen. DAVID, zegt de schrijver, bl. 128, rigtte den zang van dood en triumf (er wordt van godsdienst-oorlog en vervolging gesproken) tot God, op de lijken der Philistijnen, waarop dan terstond de *St. Bartelsmoord* hiermede in vergelijking gebragt wordt. Doch men moet alle de verblinding en waanwijsheid van een' *Franschman* hebben, om twee zulke geheel ongelijksoortige dingen te verwisselen. De oorlog van DAVID tegen de *Philistijnen* was noodweer, of althans een geheel staatkundige oorlog: en zoo hij psalmen en loffiederen op die overwinning dichtte, zoo heeft NAPOLEON, toen hij geheel ongetergd *Rusland* aangevallen, en bij *Borodino* in eenen slag 40,000 menschelijke wezens in het stof had doen bijten, waarop *Moskou* in de asch werd gelegd, — NAPOLEON, zeg ik, heeft toen van het rookende puin dier hoofdstad bevelen tot een *Te Deum* over die slagting geteekend. Was dit misschien de dankzegging voor een' *St. Bartelsmoord?* Zoo niet, dan waren het DAVIDS zegeliederen ook niet. Maar het is een napraten van VOLTAIRE, wiens belagchelijke haat tegen dien Koning men kent. De schrijver *regretteert* ook de Regering van Keizer JULIANUS, die, zegt hij, « *met de tegenwoordige te vergelijken is*, en waaronder *Rome* zoo veel van zijne heerschappij verloor, zonder dat de keizerlijke magt daartoe eene andere kracht bezigde dan het *licht der menschelijke rede.*» — Doch ten tijde van JULIANUS had *Rome*, als kerk, nog geen overmagtig gezag: JULIAAN's pogingen waren ook niet tegen *Rome's* kerkbestuur, maar tegen de *Christenen* gerigt. *Deze mogten zich niet in de kunsten en wetenschappen oefenen.* Hij plaagde en verdrukte de Christenen onder de hand, zoo als men de Protestanten in *Hongarije*, en nog onlangs ook in *Frankrijk* deed. Heeft nu de regering van JULIANUS overeenkomst met den tegenwoordigen tijd, zoo is het althans niet *liberaal*, haar terug te wenschen; men zou beter doen, haar met het bestuur van METTERNICH of VILLÈLE, die ook slechts enkele uitverkorenen wilden laten studeren, te vergelijken. JULIANUS wilde gaarne *wijsgeer* en *verdraagzaam wijsgeer* heeten, doch hij was het zoo min als VOLTAIRE.

Elders (bl. 23) lezen wij, dat de prins WILLEM I., « zijne onbekrompene denkbeelden kwam verruimen in *Frankrijk*, toen *Frankrijk* grootmoedig was, toen HENDRIK IV., SULLY en COLIGNY leefden, toen *Frankrijk* geregeerd werd door eenen *Vorst*, die het voorbeeld voor de Koningen was, en onder wien de *Franschen* een voorbeeld voor de volken stonden te worden.» Zou men hieruit niet zeggen, dat WILLEM I. de regeringskunst bij HENDRIK IV. was komen leeren! Doch hij kwam, als strijdgenoot der Hervormden, in *Frankrijk*, toen HENDRIK IV. *twintig* jaren jonger dan hij, nog eerst 16 jaren oud, en, onder de voogdijschap zijner moeder, Koning van het kleine *Navarra* was, en hij werd doorschoten, vijf jaren *eer* HENDRIK den troon van *Frankrijk* beklom. Aan dergelijke misslagen tegen de geschiedenis moet een staatkundig schrijver onzer dagen zich niet schuldig maken.

Zelfs tegen *Rome* is, naar ons inzien, de schrijver te bitter, althans tegen het *Catholicismus*. Het *Catholicismus* is op *zich zelve* niet strijdig met de welvaart der volken. Het *christelijk* element, daarin nog altijd voorhanden, belet zulks. Eene godsdienst, die eenen LODEWYK IX. (met alle zijne gebreken en vooroordeelen) eenen FENELON, MASSILLON, VINCENT DE PAULE, FRANS VAN SALES, SAILER, OBERTHUR, HUG, JAHN, ja zelfs eenen menschlievenden *Jezuit* SPEE, den bestrijder der heksenprocessen, onder hare belijders telt, kan op zich zelve voor de maatschappij niet schadelijk wezen. De Roomschgezinde kan met alle zijne leerstukken, zelfs met de transsubstantiatie, een eerlijk, weldadig man en een zeer goed staatsburger zijn, de ondervinding heeft dit geleerd. Maar twee stellingen in het *systema* van dit kerkgeloof zijn volstrekt onbestaanbaar met de welvaart der burgermaatschappij: de verdoeming van andersdenkenden (buiten de Kerk) tot het eeuwige vuur, waaruit noodzakelijk onverdraagzaamheid, en, zelfs juist in de meest menschlievende gemoederen door eene verkeerde wijziging dier menschenliefde, zucht tot proselijtenmakerij, verleiding, en, bij eene meer straffe gezindheid des harten, vervolging ontstaat. Voor de laatste heeft men *nu* wel niet dadelijk te vreezen, maar des te meer voor de eerste, blijkens zoo vele in *Duitschland* en elders plaats hebbende gevallen der jongste tijden. Het tweede, dat *Rome's* kerkleer voor iederen burgerstaat eene bedenkelijke zijde geeft, is de *Pausselijke Hierarchie*, die er overal op uit is, eenen staat in den staat op te rigten. Men denke slechts aan ons eigen concordaat. Heeft de Paus onzen edelen Koning niet willen *misleiden*, door hem *ultramontanen* tot bisschoppen op te dringen? Heeft hij zich niet in de weer gesteld, om eene zoo allerheilzaamste, echt *nationale* inrigting, het *Collegium Philosophicum*, zoo veel in hem was, te vernietigen, opdat toch geen sprankje van licht den stikdonkeren nacht en de behagelijke rust der *Hierarchie* zou storen? Is dit geen inmengen in de wereldlijke magt en in het vaderlijke toezigt van eenen Monarch, over de verstandelijke opvoeding zijner onderdanen? Hier geldt het geene *leerstukken*, geene overtuiging van het geweten, de roomschgezinden, die op het *Collegium* opgevoed zijn, mogen alle de *legenden* gelooven, die het onzinnige bijgeloof in de *Acta Sanctorum* heeft opeengestapeld; niemand zal hem daarom wegzenden: maar zij moeten tevens die onmisbare kundigheden erlangen, welke deze eeuw, ook om der godsdienst zelve wille, van den Godsdienstleeraar verlangt, en die ook op *Duitsche* Hoogescholen worden onderwezen, talen, *exegese*, *kritiek* van den tekst, kerkelijke geschiedenis, en kennis der leerstellingen ook van andersdenkenden. Denkt de leerling nu, dat de *legenden* der *Acta Sanctorum*, en zelfs de halfgebraden weggevlogene duif van den tegenwoordigen Paus met dat alles niet best bestaanbaar, en de *Jezuiten Antipoden* van JEZUS zijn (*lucus a non lucendo*) zoo is dat wel ongelukkig, maar wat het zwaarst is moet toch het zwaarste wegen, en de *Roomsche* geestelijken kunnen geene domkoppen blijven, omdat vader LEO XII. en de *jezuiten* zulks verkiezen. Zoo lang er niet een geheel *liberaal* concordaat bestaat, zoo als het *Fransche* van 1801, zonder *reservatio mentalis*, zonder *jezuiten*-streken, zonder *bulle*, vol tegenkanting, zonder inmenging van den Paus in de opvoeding des volks, en zonder vrees voor *kleine seminarien*, zoo lang is de regering der *Nederlanden* niet veilig voor *Rome*. — En het is daarom, dat wij, hoezeer anders geene vrienden van het tegenwoordige *Engelsche* ministerie, toch deszelfs volhouden tegen de eischen der Roomschgezinden in *Ierland* prijzen, zoo lang deze verkiezen slaven hunner zielenherders te blijven, die op hunne beurt slaven zijn van den Paus. Onze schrijver heeft het gevaar dezer *hierarchie*, ook in de laatste tijden, uitnemend ontwikkeld, schoon wij zeer zouden twijfelen, of wel eene algemeene slagting der vrijgezinden, waarvoor hij vreest, in de rij der mogelijkheden ligt, en of *Rome* thans daaraan wel zou durven of willen denken.

In het staatkundige hebben zijne raadgevingen aan de Koningen en aan hunne raadgevers zeer veel goeds-, prijzens- en behartigings-waardigs; hoezeer wij zoo gaaf niet zouden durven zeggen, *dat de volken alleen van de regeringen de verdorvenheid hebben, die men hun aantijgt, dat nooit een volk zedelijk was onder eene verdorvene regering, noch een volk bedorven onder eene zedelijke regering*, (bl. 102). Dit is te sterk. Onder de uitnemendste Keizers in de tweede eeuw onzer jaartelling, zonk *Rome* weg onder zijne bedorvene zeden, en zou daaronder geheel bezweken zijn zonder het christendom, hetwelk die Keizers juist vervolgden. — Dit zijn echter uitzonderingen, en de stelling is over 't algemeen waar; het menschlievend oogmerk des schrijvers is, om, tot rust der wereld en tot bevordering van den voortgang der menschheid, de *constitutionnele monarchien* in ons werelddeel algemeen te maken, zonder hetwelk hij groote omwentelingen, en de herstelling van de republikeinsche regeringsvorm voorspelt. De bedoeling van dit geschrift is dus *praktisch* goed, hoezeer zich wel eens aan *theoretische* droomen toegevende, b. v. de herstelling *van Italie* als een koningrijk, waarvan *Rome* de hoofdstad zou zijn, iets hetwelk in den tegenwoordigen staat van *Europa* wel eene hersenschim is.

VERKIEZINGEN.

Het blijft steeds eene moeijelijke vraag, of de middelijke verkiezing der leden van de Provinciale Staten en van de Staten-Generaal, gelijk die in ons vaderland door de Grondwet is voorgeschreven, werkelijk overeen-

stemt met de grondbeginselen eener representatieve regering, — of hierdoor genoegzame belangstelling bij de ingezetenen wordt verwekt, en of men eindelijk kan verwachten, dat op die wijze de braafste, bekwaamste en meest geschikte mannen zullen worden geroepen, om de belangen van het vaderland te helpen bevorderen?

Even zoo is het niet boven allen twijfel verheven, of aan de Edelen of Ridderschappen wel zulk een belangrijk deel in de verkiezingen had behooren gegeven te worden, als dezelve nu uitoefenen? — Vermits evenwel dit een en ander stellig bij de Grondwet is bepaald, schijnt het minder noodzakelijk, zich thans met de beantwoording dezer vragen onledig te houden.

Meer belangrijk is het onderzoek, of bij het bestaande reglement op de zamenstelling der Provinciale Staten, aan allen, die, krachtens de Grondwet, de bevoegdheid hebben om hunne stemmen uit te brengen, gelijke regten zijn toegekend; — of voorts de wijze, waarop het stemregt door de Ridderschap in de Provincie Gelderland wordt uitgeoefend, genoegzame waarborgen oplevert, voor eene vrije onpartijdige verkiezing?

Bij Art. 129 der Grondwet, wordt ook aan den landelijken stand de bevoegdheid toegekend, om leden voor de Provinciale Staten te verkiezen; dit is blijkbaar alzoo bepaald, omdat de grondbezitters een groot belang hebben in de goede beheering van het vaderland, en omdat deze voorts door de voldoening der grondbelasting aanmerkelijk bijdragen tot stijving van 's lands schatkist. — Wanneer men mitsdien het oogmerk der Wet raadpleegt, kan het geen onderscheid maken, of een landeigenaar inwoner eener stad is, dan wel of hij zijne vaste woonstede op het land heeft, immers niet de plaats der inwoning, maar veeleer de hoeveelheid der grondbelasting geeft het regt tot stemmen wegens den landelijken stand. — Zoodanig werd ook tot den jare 1825 de Wet uitgelegd, en stemden alle landeigenaren wegens den landelijken stand, onverschillig of zij in eene stad, dan wel op het platte land woonden; dan dit is bij het nieuwe Reglement van 1825 veranderd, wordende bij hetzelve als eene voorwaarde, om wegens den landelijken stand te kunnen kiezen, gevorderd, dat de grondbezitter in een kiesdistrict, dat is op een dorp of in eene niet stemhebbende stad, zijne woonstede heeft gevestigd.

Het spreekt van zelf, dat door deze bepaling, die ten eenen male met den geest der Grondwet schijnt te strijden, de meeste landeigenaren worden uitgesloten; wanneer toch vroeger de aanzienlijkste grondbezitters meestal op hunne goederen woonden, is dit, ten gevolge van het verminderde geldelijk vermogen van velen, ten gevolge van den tegenwoordigen regeringsvorm en daaruit voortgevloeide centralisatie en ten gevolge van de meerdere zorg voor de opvoeding van kinderen, geheel veranderd. — Vermits slechts zeer enkele ambten of bedieningen door bewoners van het platte land kunnen worden waargenomen, wonen thans de grootste landbezitters veelal in de steden, en kunnen zij mitsdien wegens den landelijken stand niet stemmen; het gevolg hiervan is, dat buiten eenige weinige uitzonderingen het stemregt wegens den landelijken stand wordt uitgeoefend door grondbezitters, die weinig meer dan de gevorderde som voor grondbelastingen betalen, terwijl de grootere eigenaren, ofschoon eenige honderde guldens voor dezelfde belasting verschuldigd, van het regt van verkiezing zijn uitgesloten. — Aanmerkelijk groot is hieromtrent het verschil tusschen *Frankrijk* en ons vaderland, daar in het eerstgenoemde rijk de bevoegdheid tot het stemregt bijna geheel afhangt van de hoegrootheid van den belastings-aanslag.

Men werpe niet tegen, dat de landeigenaren, die hunne vaste woonplaats in de steden hebben, geacht worden aldaar middelijk of onmiddelijk hun stemregt uit te oefenen; want hetzelfde geldt ten aanzien van de leden der Ridderschap; hoezeer deze toch zelve niet *en* wegens de Ridderschap *en* wegens de steden of den landelijken stand, *onmiddelijk* de leden van de Staten moeten kiezen, doch vooraf moeten verklaren in welken stand zij hun stemregt willen uitoefenen, kunnen zij evenwel gebruik maken van hun stemregt in de Ridderschap, en daarenboven, in eene stad wonende, het kiezers-collegie, bij Art. 134 der Grondwet vermeld, helpen zamenstellen, of, op het land wonende, als grondbezitters de kiezers benoemen. — Zij brengen dus *onmiddelijk* en *middelijk* hunne stem uit voor leden van de Provinciale Staten, terwijl dit voorregt aan de landeigenaren is ontzegd; — door ook deze, hoezeer in de steden wonende, het regt van verkiezing wegens den landelijken stand toe te kennen, zoude gewis eene groote ongelijkheid worden weggenomen.

Wanneer men de vrije verkiezingen wil belemmeren, bezigt men hiertoe gewoonlijk als een eerst middel, om de stemmen openlijk te doen uitbrengen.

Toen onder de regering van den Franschen Keizer in het jaar 1813 door de ingezetenen moest worden gestemd voor leden van den departementalen, arondissements- en municipalen raad, wachtte men zich wel om die stemmen bij beslotene briefjes te doen uitbrengen; neen — ieder moest zijne keuze openlijk verklaren. Toen het ministerieel gezag onlangs in een naburig rijk de keuze der volksvertegenwoordigers wilde gevestigd hebben op menschen, van welke zij geenen tegenstand hadden te duchten, werd het geheim der stemming verijdeld, en werden de ambtenaren genoodzaakt hunne stemmen openlijk uit te brengen.

Ieder juicht dan ook de bepalingen onzer Grondwet toe, wier volgens *bij het doen van keuzen of voordragten van personen bij besloten en ongeteekende briefjes moet worden gestemd* (Art. 103 en 142) doch ieder verwondert zich voorzeker, dat juist in de Ridderschap der Provincie *Gelderland* eene tegenovergestelde gewoonte is aangenomen, en dat door de leden *openlijk*, bij monde, de keus voor de Provinciale Staten moet worden uitgebragt. — De Ridderschap wijkt ten dezen af van den regel, bij de Grondwet voorgeschreven, en ten aanzien van den landelijken stand en de steden bij de bestaande reglementen bepaald. — Welke gegronde reden voor die afwijking kan worden aangevoerd is moeijelijk te gissen; intusschen schijnt deze wijze van stemmen nog te meer af te keuren, omdat de leden der Provinciale Staten door de Ridderschap gewoonlijk uit haar midden worden gekozen en de candidaten mitsdien gewoonlijk zelve bij de stemming tegenwoordig zijn, omdat voorts de leden van de Ridderschap meestal door bloed- of aanverwantschap aan elkander zijn verbonden, hetgeen mede van geenen geringen invloed op de verkiezingen moet zijn. — Voegt men hierbij, dat de verkiezingen worden gedaan op voorstel van den voorzitter der Ridderschap, dan zal dit wel tot de gevolgtrekking leiden, dat er weinig vrijheid van stemmen in die vergadering bestaat. — Gesteld toch eens, dat de voorzitter minder bekend ware met de individuele verdiensten der leden, en iemand voordroeg, die, hetzij wegens onbekwaamheid, hetzij wegens onzedelijk gedrag, die onderscheiding onwaardig was, hoe weinigen zouden er dan nog gevonden worden, die, in tegenwoordigheid van den voorgestelden en deszelfs betrekkingen, hiertegen hunne stem zouden doen hooren, veel minder nog zoude men van het gedane voorstel willen afwijken, wanneer op den voorgestelden minder was aan te merken, ofschoon ook al een ander veel bekwamer, veel geschikter was, om 's lands belangen voor te staan en te verdedigen.

Terwijl de Ridderschap een derde gedeelte der vertegenwoordiging kiest, is het dan ook voor dit gewest van het grootste belang, dat, tot bevordering van de vrijheid der keuze, hierin spoedig eene verandering worde gemaakt.

LYKENKAMERS.

Men heeft sedert eenigen tijd van verschillende zijden en onlangs ook in dit dagblad er op aangedrongen, om overal zoogenaamde lijkenhuizen of lijkenkamers te bouwen, ten einde het gevaar, van iemand schijndood te begraven, daardoor weg te nemen, en men acht thans, bij het aanleggen van nieuwe begraafplaatsen buiten de steden en dorpen, te regt het gunstige tijdstip daartoe geboren. — Alhoewel ik nu het doelmatige erken van het daarbij voorgestelde plan, om voor den doodgraver eene woning bij de begraafplaats te bouwen en aan hem op te dragen het opzigt over de lijken, die men wenscht boven aarde te houden tot dat het zekere teeken des doods zich bij dezelve geopenbaard heeft; zoo vrees ik echter dat deze maatregel hier en daar, vooral ten platten lande, nog al zwarigheden ontmoeten zal. — Doch, waar deze zich mogten voordoen, zou men, dunkt mij, het doel, op eene andere wijze, toch bereiken kunnen. — Men zal wel bij of op de begraafplaatsen een lokaal moeten hebben tot berging van doodbaren en doodgraversgereedschappen, en in zoodanig gebouw kan men tevens, met weinig kosten, eene lijkenkamer maken, die echter zoo dient te worden ingerigt, dat zij des winters behoorlijk verwarmd kan worden. Men geve dan aan elk vrijheid, om in dat vertrek lijken te doen plaatsen en te doen bewaken, tot dat alle onzekerheid des doods geheel verdwenen is. In die lijkenkamers moesten vooral, des noods op bevel van het plaatselijk bestuur, geplaatst en bewaakt worden zoodanige lijken, bij welke de eene of andere omstandigheid het vermoeden van schijndood mogt opwekken; terwijl het nut van zoodanige inrigting zich inzonderheid ook zou doen kennen bij algemeen heerschende ziekten. — Niet zelden toch gebeurt het, dat dan in de schamele woningen meer dan een zieke, in hetzelfde vertrek, ja, soms man en vrouw op hetzelfde leger liggen. Indien nu een dier kranken komt te sterven, is het altijd hoogst bedenkelijk, dikwijls zoo goed als onmogelijk, het lijk in huis te houden tot dat de ontwijfelbare teekenen des doods zich bij hetzelve openbaren, terwijl daarentegen de vrees voor schijndood verbiedt, het lijk dadelijk ter aarde te bestellen. — Welk eene wenschelijke en nuttige inrigting in zoodanige gevallen, eene lijkenkamer zijn zou, zal ieder inzien, die immer van iets dergelijks getuige was.

VERVOLG VAN HET VERSLAG, WEGENS HET REGTSGEDING DER BOEKHANDELAREN *BLUSSÉ* EN *VAN BRAAM*, TEGEN DEN BOEKHANDELAAR *BREST VAN KEMPEN*.

(Zie Arnhemsche Courant van 17 April ll.)

De heeren BLUSSÉ en VAN BRAAM geappelleerd hebbende van het tegen hen in eersten aanleg gewezen vonnis, appelleerde ook de heer BREST VAN KEMPEN van zijne zijde, in zoo verre de door hem geëischte schadeloosstelling betrof.

De middelen, den 22. en 23. Mei, voor de vierde kamer van het Hoog Geregtshof te *Brussel*, van wederzijde voorgedragen, waren nagenoeg dezelfde als bij eersten aanleg. (Zie het opgenoemde nommer dezer Courant.) Thans, evenwel, werd, nog meer dan voorheen, van de zijde der heeren BLUSSÉ en VAN BRAAM, aangedrongen op de *schade*, hun door de uitgave van dat woordenboek in het debiet van de hun eigendom zijnde werken toegebragt.

Trouwens, het drooge en dorre van de uiteenzetting van verschil of overeenkomst, werd wederom, even als bij eersten aanleg, door eenige *zetten* van wederzijde verlevendigd. Zoo zeide onder anderen de advocaat des heeren BREST VAN KEMPEN, dat men, met even veel grond als partij te dezer zake, zoude kunnen beweren dat niemand, na WAGENAAR, eene Vaderlandsche Geschiedenis hadde mogen opstellen, — een sijstema, echter, (zeide hij,) dat wel, ware het maar zoo in de wet, zijne goede zijde mogt hebben, alzoo in dit geval althans geene nieuwe Vaderlandsche Geschiedenis zoude zijn in het licht gekomen gelijk die van den baron DE REISSENBERG, die den laatsten Erfstadhouder, vader onzes Konings, van *Scheveningen* naar *Engeland* in een bootje doet omkomen, hoezeer die Vorst eerst in 1806 te *Brunswijk* overleed; of geene nieuwe Latijnsch-Grieksch-Nederduitsche, gelijk dat van den heer OLINGER, enz. enz. De advocaat der appellanten nam op zijne beurt gelegenheid van te zeggen dat het ook al niet kwaad ware geweest, indien er wat minder boeken uitgegeven waren over de *Nederduitsche*, *Nederlandsche*, *Nationale* of *Landtaal*, ... want zij had zoo veel namen (meende hij,) dat het hem moeijelijk was ze regt te noemen. De advocaat des verweerders daarentegen bragt geleidelijk een ander geval te pas, van eenigzins meer ernstigen aard; eene soort van persoonlijken aanval, namelijk, op den hoogleeraar G. LAUTS en deszelfs onderwijs, in het Journal, getiteld: *le Belge ou l'ami du Roi et de la Patrie* van den 18. Mei. Hij toonde voorts, met weinige woorden, het nietige eensdeels, en het berispelijke anderdeels, van dat artikel aan. (Ook den schrijver dezes was, bij de lezing van het dagblad, dat artikel opmerkelijk voorgekomen, bijzonder om de wijze der inkleeding, uit welke twijfelachtig scheen of men het artikel eigenlijk minder bepaaldelijk hadde willen rigten tegen den heer LAUTS, dan wel tegen het *onderwijs der taal* in het algemeen, of wel tegen de *kostbaarheid* en *nutteloosheid* daarvan, of wel eindelijk tegen de « *amusante* » administratie? — welke laatste strekking hem eenigzins in verlegenheid bragt omtrent zijn, overigens met alle morale zekerheid opgevat, gevoelen, dat het bewuste artikel van niemand anders kon afkomstig zijn dan van eenen, zelf in bezoldiging hooger dan de heer LAUTS staande, ambtenaar onder die zelfde administratie.)

Van meer belang ter zake was de opinie van het openbaar ambt, (waargenomen door den heer DUVIGNEAUD, substituut van den procureur-generaal;) ten opzigte der regtsvraag: of, *indien* er nadruk bestond, de wet van 1803, onder welke de werken der eischers appellanten gedrukt waren, dan wel die van 1817, onder welke de vermeende nadruk was in het licht gekomen, van toepassing moest zijn. De heer DUVIGNEAUD verklaarde zich stellig voor het laatste gevoelen, hetwelk (bij condemnatie) het verschil zoude opleveren van de betaling van de waarde van *twee duizend* exemplaren des oorspronkelijken werks, in plaats van die van *twee honderd vijftig* naar de wet van 1803. (De schrijver dezes erkent niet slechts de juistheid van dit gevoelen, voor zoo verre het debiet als zoodanig betreft, en stemt zelfs toe dat uit dien hoofde het publiek ministerie, bij deszelfs requisitoir tot condemnatie, (indien daartoe termen geweest waren,) eenigzins aan de wet van 1817 hadden kunnen houden; maar hij vindt dan ook daarin een nieuw blijk van de onvolledigheid dier wet. Ontegenzeggelijk, is deze alleen toepasselijk op het *debiet*, onder hare beheersching gepleegd; maar er is in de poenaliteit tweederlei te onderscheiden; eensdeels het *debiet*, als zoodanig met eene geldboete van 100 tot 1000 gulden bedreigd, en anderdeels de daardoor den beroofden aangedane *benadeeling* in zijn eigendomsregt. En dit eigendomsregt, zoude de schrijver dezes alsnog vermeenen, kan niet, alleen door de invoering van eene nieuwere wet, in waarde vermeerderd of verminderd zijn. De druk, dan, ondernomen alleen onder de waarborging der indemniteit van 250 exemplaren, zoude dus niet, zijns achtens, door eene daaraan geheel vreemde omstandigheid, gelijk de invoering eener nieuwe wet, een regt op de indemniteit van 2000 exemplaren hebben kunnen verkrijgen, even weinig als een onder deze laatste waar-

borging ondernomen druk, door eene latere wet, het eenmaal verkregen regt zoude kunnen verliezen. Maar waarom niet de openbare van de bijzondere actie in de wet onderscheiden?

Vervolgens ging het openbaar ambt over tot eene oordeelkundige uiteenzetting, van de kenmerken van den eigenlijken nadruk, blijken dragende dat de zaak volkomen bij hetzelve was doorzien. Dan die beginselen toepassende op het werk van den heer G. LAUTS, oordeelde hetzelve dat daarin geen zweem immers was van *nadrukking* of *naschrijving;* dat wel zeker geen woordenboek kon worden zamengesteld, zonder dat daarin de woorden voorkomen van vroegere woordenboeken, maar dat de aanleg der behandeling, in zoo vele gewigtige punten van die der heeren BLUSSÉ en VAN BRAAM verschillende, hetzelve een oorspronkelijk werk van het verstand en oordeel des schrijvers deed zijn; dat, dienvolgens, de appellanten, hoezeer welligt door die uitgave *schade* lijdende in het debiet van hunne werken, daarin gelijk stonden met de uitgevers van elk werk, na hetwelk een nieuwer en misschien beter over het zelfde onderwerp wordt in het licht gegeven; dat zij, verder, te meer ongegrond waren in zich te beklagen over de mogelijk geledene schade, nadien het werk, bij den boekverkooper BREST VAN KEMPEN uitgegeven, niet alleen in den *inhoud*, maar ook in *titel*, *formaat* en *letterdruk* zoodanigerwijze van de woordenboeken van de heeren WEILAND en SIEGENBEEK verschilde, dat het onmogelijk was dat iemand daardoor in de vergissing zoude kunnen worden gebragt, om hetzelve *in plaats* van een van die beide werken te koopen.

De substituut-procureur-generaal concludeerde uit deze beweegredenen tot bekrachtiging van het vonnis, in eersten aanleg tegen de appellanten gewezen, en met verwijzing derzelve in de proceskosten, als ten eenemaal ongegrond zijnde geweest in eisch en beroep. De *animus calumniandi*, was echter, zijns oordeels, niet genoegzaam bewezen om den verweerder ontvankelijk te verklaren in zijn incidenteel appel, tot vergoeding van schaden en interessen.

Arrest (31 Mei 1828.)

« Gezien de processtukken,

« Overwegende dat de bewering der appellanten, dat er in het *Woordenboek voor de Spelling, opgedragen aan den Hoogleeraar* SIEGENBEEK; *door* G. LAUTS, een groot aantal van gelijksoortige en dezelfde woorden gevonden worden, welke ook voorkomen in het *Woordenboek voor de Nederduitsche Spelling*, *door* MATTHYS SIEGENBEEK, en in het *Handwoordenboek voor de Spelling der Hollandsche Taal*, *door* P. WEILAND, en dat alzoo dit woordenboek als een nadruk der twee laatste moet aangezien worden, niet voldoende is om hetzelve woordenboek als een *nadruk* te kunnen aanzien, te meer als men in aandacht neemt, dat er hier quæstie is van een woordenboek, en dat het onmogelijk is een volledig woordenboek voort te brengen, zonder in andere woordenboeken, welke dan ook, te putten;

« Overwegende dat het quæstieus woordenboek wezenlijk verschillende is van de voorgebragte woordenboeken; dat hetzelve eerstens inhoudt dat het een voortbrengsel is van den heer G. LAUTS zelven, en niet dat het eene verbeterde of veranderde uitgave van een vroeger woordenboek zoude zijn, en dat men alzoo door den titel niet in dwaling kan gebragt worden;

« Dat het bovendien op eene geheel andere wijze is ingerigt, niet alleen door de opgave der hoofd- en grondwoorden van onze vaderlandsche taal, maar tevens aanduidt de lengte en de kortheid der lettergrepen, en aanduidt de wijze van uitspraak en andere letterkundige verschillendheden;

« Dat de heer G. LAUTS bovendien zijn voortbrengsel voordraagt als eene in de tegenwoordige omstandigheden wezenlijke behoefte: en dat de woordenboeken van de heeren SIEGENBEEK en WEILAND wezenlijk onvoldoende zijn voor de zuidelijke gewesten, voor wat betreft de kennis der afgeleide en zamengestelde woorden;

« Dat bovendien de heer G. LAUTS zijn voortbrengsel heeft mogen opdragen aan den hoogleeraar M. SIEGENBEEK, hetgeen alle denkbeeld van *nadruk* ten volle wegneemt;

« Om deze beweegredenen,

« Het Hof,

« Gehoord den heer DUVIGNEAUD, substituut van den procureur-generaal, in zijn overeenkomstig gevoelen,

« Regt doende zoo op het principaal als op het incidenteel appel, doet dezelve te niet; bekrachtigt het vonnis der regtbank van eersten aanleg in deze zaak uitgesproken; verwijst de partij RAMWET in al de kosten van het proces voor alle schadeloosstelling jegens de partij JONET. »

ARNHEM, den 28. Junij.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 27. Junij 1 El 7 Palm 0 Duim; gewassen 0 D. gevallen 0 D.
Den 28. dito 1 El 7 Palm 0 Duim; gewassen 0 D. gevallen 0 D.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 27. Junij 1743 behaalde de Koning van *Engeland*, in persoon, eene roemvolle overwinning op de *Franschen* bij *Dettingen* in *Duitschland*, die nu naar de *Oostenrijksche Nederlanden* weken, om daar de winterkwartieren te betrekken.

Den 27. dito 1820 werd de eerste vergadering der cortes te *Madrid* gehouden.

Den 28. dito 1296 bragt VELZEN den ongelukkigen graaf FLORIS V wreedaardig om het leven. FLORIS overtrof zijne voorzaten in magt en aanzien en was de eerste, die zich in zijne eigen brieven graaf van *Zeeland* noemde.

Den 28. dito 1797 werd de *Cis-Alpijnsche* republiek gestichtd.

Den 28. dito 1821 ontstond er een zware brand te *Kijritz*.

Getrouwd:

M. F. BLAAUW,
en
R. C. EVEKINK.

ARNHEM,
den 25. Junij
1828.

PROVINCIE GELDERLAND.

AANBESTEDING.

Op Woensdag den negenden Julij aanstaande, des middags te twaalf ure, zal, op het Raadhuis te *Hattem*, worden overgegaan tot de openbare aanbesteding:

1°. Van vier HOUTEN DUIKERS, onder het nieuwe kanaal van *Apeldoorn* naar den *Yssel* en door de wederzijdsche dijken.

2°. Het maken: *a.* van eene BESCHOEIDE HAVENKOM, aan het einde van het kanaal; *b.* van vier AANLEGPLAATSEN; *c.* van drie DUIKERS; *d.* van eene AFSLUITING; *e.* van eenen OVERLAAT.

3°. Het bouwen van vijf SLUISWACHTERS-WONINGEN.

De bestekken en de voorwaarden, waarop de aanbesteding dezer werken geschiedt, zal, boven en behalve op het Gouvernementshuis te *Arnhem*, ter lezing liggen te *Zutphen* in den *Hollandschen Tuin*, te *Apeldoorn* in den *Mooriaan*, te *Hattem* op het Raadhuis, te *Lobith* bij JANSEN, te *Lent* bij de weduwe CRYNEN.

Nadere informatien zullen te bekomen zijn bij den Bouwmeester, opzigter der Koninklijke Paleizen in de Noordelijke Provincien, den Heer H. LYSEN, op het *Loo*.

Arnhem, den 24. Junij 1828.

De Gouverneur der Provincie
Gelderland,
VAN HEECKEREN VAN KELL.

AANBESTEDING.

Het PLAATSELYK BESTUUR van *BARNEVELD*, Provincie *Gelderland*, als daartoe geautoriseerd, is voornemens om op den 2. Julij 1828, des voormiddags om elf uren, ter Raadkamer van *Barneveld*, Aan te besteden:

Het gedeeltelijk VERNIEUWEN *en geheel* REPAREREN *van den* TOREN *en* TORENSPITS *der Gereformeerde Kerk te* Barneveld, *benevens de* LEVERANTIE *van alle de daartoe benoodigde* MATERIALEN.

Het Bestek, benevens de Conditien van Aanbesteding, liggen van nu af aan ter visie der belanghebbenden, aan de Secretarie der Gemeente, van des morgens 9 tot 12 ure.

Barneveld, den 12. Junij 1828.

Het Plaatselijk Bestuur voornoemd,
J. B. METTENBRINCK.
Ter ordonnantie van hetzelve,
De Secretaris der Gemeente,
SWEYS.

† † † De PROVINCIALE COMMISSIE § § VAN GENEESKUNDIG ONDERZOEK † EN TOEVOORZIGT IN *GELDERLAND*, maakt door deze bekend, dat hare gewone Vergadering zal aanvangen op Dingsdag den 29. Julij aanstaande.

Zij, die verlangen geëxamineerd te worden, worden verzocht voor den 22. dier maand zich daartoe aan te melden en de noodige bewijsstukken in te zenden.

Arnhem, den 23. Junij 1827.

De Commissie voornoemd,
Namens dezelve,
C. B. TILANUS,
Secretaris.

† † † De Notaris Mr. *J. BUSGERS*, zal den 16. en † † 30. Julij 1828, 's avonds om 6 uren, in het Logement *den* † *Arend*, te *Arnhem*, publiek veilen en verkoopen: Een schoon, welbetimmerd HEEREN HUIS, bestaande uit twaalf ruime, meest behangen BENEDEN- en BOVENKAMERS, ZOLDERS, KEUKEN met POMP, KELDER, OPEN PLAATS, achter dit Huis gelegen groote vierkante TUIN, voorzien met de beste VRUCHTBOOMEN, WATERWERK met Fonteinen en Bedriegers, ruime steenen KOEPEL en verdere GEMAKKEN; zeer aangenaam staande en gelegen binnen *Arnhem*, in de Bakkerstraat, wijk A No. 111. — Eene schoone WEIDE, de *Spellewaard* genaamd, groot $1\frac{3}{4}$ Bunder, gelegen aan de *Driegaardsche straat*, onder *Duiven*. — En op den 30. Julij bij inzet en toeslag eene VROUWEN-ZITPLAATS in de Groote Kerk te *Arnhem*, Middelpand No. 1, 13. Bank.

§ § § De Notaris Mr. *J. BUSGERS*, zal op Dingsdag den 8. Julij 1828, 's namiddags ten twee ure, ten † † huize van den Kastelein *FLORUSSEN*, op § de Steenstraat te *Arnhem*, publiek verkoopen: vijf zwarte RUINPAARDEN, zeer mak bij den weg en goed in het Tuig loopende, welke twee uren te voren aldaar te zien zijn.

† † † *Mr. H. B. VAN DAALEN* en *D. BEEK*, † † Notarissen, residerende te *Wageningen*, zullen, namens † Meyrouwe Baronnesse *VAN GOLSTEIN*, op *Maandag den 30. Junij 1828, des middags precies ten twaalf ure*, in het Logement van *Wm. OFFENBERG*, in *den Vergulden Bok*, te *Renkum*, aan de meestbiedenden verkoopen:

110 Perceelen best UITERWAARDS HEELGRAS, staande op de Uiterwaarden, onder *Renkum* en *Doornweerth* gelegen.

§ § § Op Woensdag den 2. Julij 1828, precies ten 10 ure voor- † † middags, ten sterfhuize van wijlen *FRANCIS* § *VAN DEN HOFF*, in leven Logement- en Biljardhouder in de *Oude Klok* te *Druten*, zullen ten overstaan van Executeuren Testamentair, middels het ministerie van den Notaris *JOH. FRED. POOL*, openlijk aan de meestbiedenden worden verkocht: allerhande MEUBILAIRE GOEDEREN, zoo als die tot eene welbekante Herberg behooren.

Worden te gelijk uitgenoodigd alle degenen welke aan den Boedel van wijlen gemelden *VAN DEN HOFF* iets verschuldigd zijn, of mogten te vorderen hebben; dienaangaande melding te maken, zich na den 10. Julij 1828 ten voorschreve sterfhuize bij den ondergeteekenden

L. TER HAAG,
Executeur Testamentair.

§ § § Wordt bekend gemaakt, dat de Verkooping van de *Lindensche Bouwing*, gelegen onder *Oosterhout*, Kanton § § *Elst*, in onze vorige Couranten geannonceerd, als op den § 30. Junij aanstaande te *Nijmegen*, ten overstaan van den Notaris *P. WIEGAND* aldaar, te zullen plaats hebben, voor eenen onbepaalden tijd is uitgesteld en nader zal worden geadverteerd.

† § † UIT DE HAND TE KOOP, twee extra † † fraaije KOETSEN-KOEPEE, zeer geschikt † om op reis te worden gebruikt: een MANDEWAGEN met Lederen Kap, en een DITO met Linnen Kap; eene zeer fraaije BAROUCHE, KARIKEL, benevens een KIEREBOE voor 4 Personen, met neerslaande Linnen Kap en losse Bok, om voor een en twee Paarden te gebruiken. — Met gefrankeerde brieven te bevragen bij *E. TRAANBOER*, Mr. Smid in de *Koningstraat* te *Arnhem*.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.